

Asia: VN/16357/2020

Lausuntopyyntö julkisen hallinnon tiedon laatukriteereistä

Laatukriteerikokonaisuus ja sen vaikuttavuus

Miltä laatukriteerikokonaisuus vaikuttaa?

Laatukriteerikokonaisuus vaikuttaa kattavalta ja kriteeristön lähestymistapa kysymyksiin nojautuvana on hyvä. Kehikko on siten toimiva, mutta toisaalta kriteeristön hyödyntämistä voisi avata lisää. Kriteeristön käyttö on rajattu ehdotuksessa julkishallinnon rakenteisen datan kuvaukseen. Onko rajaus tarpeen? Kriteeristöä voisi helposti kuvitella käytettävän julkishallinnon ulkopuolella tai organisaatioiden sisällä ei-julkaistuissa aineistoissa.

Kuinka hyvin laatukriteerit ja mittarit tukevat yhteismitallista tiedon laadun tunnistamista ja siitä keskustelemista julkishallinnossa?

Yhteisesti määritellyt ja mitattavat tavat edesauttavat toimijoiden välistä keskustelua. Laatukriteeristöön liittyvien termien selitykset olisi hyvä täydentää kuitenkin kattavammiksi. Lisäksi olisi hyvä välttää mahdollisuuksien mukaan erikoissanastoa tällaisessa yleisessä ja laajalle jaettavassa dokumentissa.

Missä yhteyksissä laatukriteeristön mukainen yhteinen tiedon laadun tunnistaminen ja määrittely tukisi julkishallinnon tiedon hyödyntämistä ja avaamista?

Tiedon laadun analyysi ja parantaminen ovat ensisijaisesti tietoa tuottavien organisaatioiden sisäistä toimintaa. On lähtökohtaisesti erillinen kysymys, mitkä tiedot organisaatio päättää tai on veloitettu avaamaan organisaation ulkopuolelle. Organisaation sisällä muodostuva ymmärrys tiedon laadusta voi kuitenkin vaikuttaa julkaisupäätökseen. Jos aineisto todetaan analyysin kautta tarpeeksi laadukkaaksi, niin se voi edesauttaa julkaisupäätöstä. Vastaavasti julkaisupäätöstä voi lykätä tai estää, jos aineiston laadussa havaitaan oleellisia puutteita. Laatukriteeristö voi auttaa korjattavien kohteiden löytämistä ja niistä käytävää keskustelua.

Miten hyvin laatukriteeristö ja mittaristo toimisi tiedon laadun parannuksen tukena pidemmällä tähtäimellä?

Toimiva laatukriteeristö auttaa nimenomaan pidemmällä tähtäimellä, koska laadun parantaminen on hidasta. Toisaalta koko ajan tulee lisää uutta tietoa, joten laaduntarkkailun ja parantamisen tulee olla jatkuvaa toimintaa. Uusien aineistojen kehittämisessä laadunäkökulmat voivat tulla paremmin huomioituksi kriteeristön julkaisun myötä.

Tiedon käyttäjän tulokulma laatukriteeristöön ja mittaristoon

Miltä laatukriteerien ja mittarien kokonaisuus vaikuttaa tiedon käyttäjän näkökulmasta?

Jos käytetty mittaristo julkaistaan (viite/linkki) aineiston mukana, käyttäjät voivat vielä erikseen arvioida, miten luotettavaa aineisto on heidän näkökulmastaan ja pitääkö joihinkin kohtiin suhtautua kriittisemmin. Mittariston julkaisu voisi myös rohkaista käyttäjiä antamaan helpommin palautetta, mikäli huomaavat aineistossa ongelmia. Jos kriteereistä pystyttäisiin lisäksi tuottamaan yhteistulos tai 'leima hyvästä laadusta', niin käyttäjän ei tarvitsisi joka kerta kahlata koko kriteeristöä läpi selvittääkseen aineiston laatua.

Tuottaako se riittävän kuvan yksittäisen tietoaineiston laadusta sen käyttäjän tueksi?

Tämä riippuu käyttäjän käyttötarpeesta, ja mitä laatu-tietoa kuhunkin aineistoon liittyen julkaistaan. Kriteeristön usean mittarin tulokset ovat muotoa kyllä/ei, jolloin mittarin tuloksen tarkentava, sanallinen kuvaus voi useinkin olla tarpeen.

Tiedon tuottajan tulokulma laatukriteeristöön ja mittaristoon

Miltä laatukriteerien ja mittarien käyttöönotto tiedon avaamisen yhteydessä vaikuttaisi tiedon tuottajan näkökulmasta?

Tiedon laadun hallinta ja tiedon julkaisu ovat sinänsä erillisiä asioita. Aineistoja voidaan jatkossakin julkaista ilman, että niihin on sovellettu (kaikkia) laatukriteerejä. Jos tiedon laadun analyysiä tehdään julkaistavalle aineistoille, tämä voi vaikuttaa julkaistavaan sisältöön.

Mitä laatukriteerien ja mittarien käyttöönotto tiedon tuottajan näkökulmasta edellyttäisi?

Laatutyö analyysin ja varsinkin siitä seuraavan laadun parantamisen osalta voi olla tiedon tuottajan kannalta erittäin työllistävää. Laadun parantaminen vaatii usein operatiivisten prosessien, kuten esim. kirjauskäytäntöjen ja niihin liittyvien it-prosessien mittavaa kehittämistä. Silloin tähän vaaditaan myös johdon tukea, jotta laatutyöhön voidaan käyttää työaikaa. Tiedon tuottajaa voisi auttaa vielä täsmällisemmin määritelty työkalu pilotoinnissa käytetyn excel-pohjan sijaan.

Laatukriteeristön ja mittariston hallinta

Millaiset tehtävät ovat mielestäsi laatukriteeristöä ja mittaristoa ylläpitävän ja kehittävän tahon tärkeimmät tehtävät?

Kansallisen laatukriteeristöä ja mittaristoa kehittävän ja ylläpitävän tahon pitäisi huolehtia, että yhteinen kehikko on yleiskäyttöinen, sisältö selkeää, ymmärrettävää ja käyttöä tukevaa. Kriteeristön edelleen kehittämisessä tehtävinä voisivat olla mm. kokonaisaineistojen näkökulman huomiointi, terminologian kuvausten kattavuuden parantaminen ja esimerkkien lisääminen.

Minkälaista tukea ja koordinaatiota odostat tältä taholta?

Tarvittaessa tukea tahon nimetyltä henkilöltä kriteeristön soveltamiseen liittyen. Organisaatioissa itsenäisesti tapahtuvaa perehtymistä voisi tukea koulutusmateriaalilla, jossa jokainen kriteeri on avattu esimerkkien avulla.

Millainen verkostotoiminta edistäisi laatukriteeristön ja mittariston käyttämistä ja kehittämistä parhaiten?

Säännöllisesti kokoontuva verkosto, jossa on edustajat keskeisimmistä julkisen tiedon käyttäjä- ja tuottajaorganisaatioista. Case-esimerkkien kertominen seminaareissa/webinaareissa.

Ylönen Vesa
kela